ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ, ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ, ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ

ΓΡΑΦΕΙΑ: ΡΙΗΓΑ ΠΑΛΑΜΗΔΗ 4, ΤΗΛ. 30.297 ||| ΙΔΡΥΤΗΣ: Κ. ΕΛΕΥΘΕΡΟΥΔΑΚΗΣ ||| ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: ΑΝΤΩΝ. ΝΙΚΟΛΟΠΟΥΛΟΣ ||| ΣΑΒΒΑΤΟ 22 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 1941

ΤΟ ΑΓΓΛΙΚΟ ΔΙΗΓΗΜΑ

Τοῦ Ρ. ΝΤ. ΣΜΙΘ

Ἀκόμα κι' οἱ καλύτεροι ἐκτωριανοὶ διηγηματογράφοι ἔγραψαν μερικὰ ἔργα ἀνάξια λόγου. Τὸ ἔργο τους πάσχει ἀπὸ ἐλλεφαντίαση. Στὸν πεζὸ λόγο τὸ φαινόμενο αὐτὸ προῆλθε ἀπὸ τὴν συνήθεια νὰ δημοσιεύουν ἕνα ἔργο τμηματικὰ σὲ ἐπιφυλλίδες. Στὴν ποίηση τὸ ἴδιο φαινόμενο παρουσιάστηκε ἀπὸ τὴν ἀμφιβολία τοῦ συγγραφέα γιὰ τὴ νομιμοσύνη τοῦ ἀναγνώστη καὶ ἀπὸ τὴν ἰδέα ὅτι ἡ γλῶσσα ἦταν ἀνακριβὴς καὶ δὲν μποροῦσε νὰ ἀποδώσει τὴ σκέψη, τοῦ συγγραφέα. Κι' ἔτσι ἔχουμε τὴν συνεχῆ καὶ ἀκατάπαυστη ἐπανάληψη.

Ἂν κυττάξετε ἕνα ἀπὸ τὰ πιὸ σύντομα ποιήματα τοῦ Οὐόρντσουορθ ἢ τοῦ Τέννυσον, θὰ δεῖτε ὅτι τὸ καθ' αὐτὸ ποίημα πιάνει μονάχα τὸ ἕνα τέταρτο τοῦ τυπωμένου. «Τὰ Παράδοξα Ξεσπάσματα τοῦ Πάθους» εἶναι καλὸ παράδειγμα· ἀποτελεῖται ἀπὸ ἑπτὰ στροφές, ἀλλὰ ἐκεῖνο ποὺ εἶχε νὰ μᾶς πεῖ ὁ ποιητὴς βρίσκεται στὶς δυὸ τελευταῖες, κι' οἱ ἄλλες εἶναι παδαριῶδες παραφούσκωμα.

Στὴ λογοτεχνία ὅλα ἔπρεπε νὰ εἶναι ἐκτενῆ, ὅπως ἀκριβῶς κάθε πολιτικὸς τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἦταν «διαπρεπής». Δὲν ἔχουμε μεγάλη παράδοση στὸ διήγημα. Ὅ,τι γράφουμε σήμερα σὰν διήγημα, τότε τὸ τεντώνανε καὶ τὸ κάνανε μυθιστόρημα ἢ ἀφηγηματικὸ ποίημα.

Πρωτοῦ μπῶ στὸ διήγημα, θὰ ἤθελα νὰ πῶ δυὸ λόγια γιὰ τὶς «ἱστορίες τῶν περιοδικῶν», ὅπως ὀνομάζονται. Κατὰ τὸ τέλος τοῦ 19ου αἰῶνα ἀναπτύχθηκε ἡ ζήτηση γιὰ ἔργα εὐκολοχώνευτα ἀπὸ τὸν πολὺ κόσμο. Ἡ ἔτσι βλέπουμε τὶς ἱστορίες ποὺ πρωτάρχισε ὁ Ἀμερικανὸς συγγραφέας Ὄ-Χένρη. Τὸ κύριο χαρακτηριστικό τους εἶναι ἡ ἐπιθετικὴ ἀπροφή στὶς τελευταῖες λέξεις ποὺ ἀφήνει τὸν ἀναγνώστη μὲ ἀνοιχτὸ τὸ στόμα ἀπὸ γέλια ἢ ἀπὸ συγκίνηση. Ὅλα τὰ ἄλλα περιττὰ ἀποκόπηκαν ἀπὸ τὸ εἶδος τοῦ διηγήματος καὶ δὲν ζητοῦν τίποτε καλύτερο.

Ὁ Κίπλινγ ἔγραψε τέτοια διηγήματα στὴν ἀρχὴ τῆς σταδιοδρομίας του, ἀλλὰ γρήγορα ἐκαλλιέργησε ἄλλο εἶδος λόγου, ποὺ βασίζεται στὴν ἀφήγηση ἀνέκδοτου ἢ παραμυθιοῦ. Σ' αὐτὸ προσέχει τὸν χαρακτῆρα, τὴν ὑπόθεση, τὴν ἀτμόσφαιρα καὶ τὸ ἀποτέλεσμα· εἶναι μιὰ πραγματικὴ μικροφαφία μυθιστορήματος. Γιὰ αὐτὸ δὲν μᾶς ἐκπλήσσει ὅτι μυθιστοριογράφοι σὰν τὸν Οὐέλς, τὸν Γκολσγουόρθη καὶ τὸν Λώρενς ἔγραψαν τέτοια διηγήματα.

Δὲν βλέπουμε ὅμως τὴν ἀρχὴ μιᾶς διηγηματογραφικῆς «παράδοσης», παρὰ μονάχα μὲ τὴν ἐμφάνιση τῶν πρώτων τόμων τοῦ Τζόϋς καὶ τῆς Κάθρην Μάνσφηλντ. Στὰ 1912, ὁ Τζόϋς δημοσίευσε ἕναν τόμο ποὺ ἐπιγράφεται «Οἱ Δουβλινέζοι» καὶ ποὺ ἀπόδειξε ὅτι τὸ διήγημα μπορεῖ ν' ἀσχαλήσει μὲ λίγα πρόσωπα καὶ μ' ἕνα μονάχα περιστατικό. Ἡ ἀντικειμενικὴ στάση τοῦ συγγραφέα, ἡ ποιητικὴ ἱκανότητά του νὰ δίνει σημασία σὲ κάτι στιγμιαῖο ποὺ φαίνεται ἀσήμαντο, καὶ ἡ ἐκλογὴ τῶν προσώπων του, βρῆκαν μιμητὲς παντοῦ.

Ἀκόμα πιὸ βαθειὰ ἐντύπωση ἔκανε ἡ Κάθρην Μάνσφηλντ, ποὺ τυπώθηκε τὸ «Σὲ μιὰ γερμανικὴ Πανσιὸν» στὰ 1911 καὶ ἐξακολούθησε σταθερὰ τὴν ἀνάπτυξή της γιὰ δεκαπέντε χρόνια ἀπὸ τότε. Εἶχε διαβάσει τὸν Τσέχωφ καὶ εἶχε πάρει πολὺ σοβαρὰ τὰ λόγια του γιὰ τὸ σεληνόφως ποὺ πέφτει πάνω σ' ἕνα σπασμένο μπουκάλι. Σὲ κάθε διήγημα ἀσχολεῖται μὲ μιὰ μονάχα συγκίνηση ἢ ψυχικὴ διάθεση. Οἶκτος, χαρά, εἰρωνεία φανερώνουνται σ' ἕνα περιστατικὸ ἢ σὲ μιὰ στιγμὴ καὶ ἡ διηγηματογράφος βάζει ὅλη της τὴν προσπάθεια νὰ τελειοποιήσει τὴν ἔκφρασή τους. Γι' αὐτήν, τὸ διήγημα δὲν ἦταν μικροσκοπικὸ μυθιστόρημα, ὅπως τὰ γιαπωνέζικα δέντρα ποὺ μένουν μικρογραφίες δέντρων, φυτεμένα σὲ γλάστρες. Τὸ διήγημα ἦταν, γιὰ τὴν Μάνσφηλντ, τὸ πεζὸ ἀντίστοιχο τοῦ λυρικοῦ ποιήματος.

Τὸ κυριώτερο χαρακτηριστικὸ τοῦ λυρικοῦ ποιήματος καὶ ἡ ἐπιτυχία του συνίσταται στὴν ἔκφραση πολὺ περισσότερων πραγμάτων ἀπὸ ἐκεῖνα ποὺ ἀντιλαμβανόμαστε γύρω μας σὲ μιὰ στιγμή. Ὅταν τὸ διαβάζουμε, τὸ ἑρμηνεύουμε διαφορετικά, ἀνάλογα μὲ τὴ διάθεση καὶ τὸ περιβάλλον μας. Ἀλλὰ ὅλες οἱ ἑρμηνεῖες μας εἶναι σωστὲς γιατὶ πάντοτε ἐνεργοῦν ἀπάνω μας ὅλες οἱ δυνατὲς ἔννοιες. Ἀπὸ τὴν ἐμφάνιση τοῦ Τζόϋς καὶ τῆς Μάνσφηλντ, ὅλοι οἱ διηγηματογράφοι μας ζήτησαν αὐτὴ τὴ λυρικὴ διάθεση, αὐτὴ τὴ σύγχυση

(ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΣΤΗ ΣΕΛΙΔΑ 2)

Δυὸ ἐπιγράμματα

Τοῦ Μ. ΜΑΛΑΚΑΣΗ

Ἐδῶ καὶ κάμποσες μέρες, ὁ καθηγητὴς [illegible] ἔμαθε. Μαζὶ μὲ τὴν ἀπὸ Πανεπιστημίου κ. Χόνδρος, ἐκεῖ ποὺ [illegible] παράδοσε καὶ τὸ κείμενο:

μάστε ἀπὸ μικρὰ ἐξοχικὸ καφενεδάκι [illegible] γειτονιᾶς μας, σ' ἕνα διάλειμ[illegible] δημιο[illegible] μας — γιὰ τὰ σημερινά, βέβ[illegible] — ἐδῶ [illegible] ἀπὸ τὴν τσέπη του ἕνα μολυβ[illegible] ἔγραψε ἀπάνω στὸ πακέτο [illegible] μου, μὲ τὸ ὁποῖον ἔπαιζε, δυὸ [illegible]

—Διάβασέ τους, μοῦ εἶπε, καὶ θὰ κάμουμε κατ' τοὺς κάμεις σημερινούς, στὴ [illegible] τῆς καρδιᾶς μας.

Τοὺς διάβασα ἐκεῖ, ἔπειτα τοὺς [illegible] βασα μόνος μου, μιά, δυό, τρεῖς, καὶ [illegible] ἔχουν τὴν ἐπικαιρότητα τῶν θριάμβων [illegible] τοὺς ἔβαλα στὸ χαρτὶ καὶ κάτω [illegible] τοὺς ἁρμόνισα. Καὶ ἐπειδὴ τὴν ἀπόδ[illegible] τὴ τὴ χρωστῶ στὸν ἔξοχον αὐτὸν [illegible] καὶ πατριώτη, φίλο μου, τοὺς ἀφ[illegible]

ΕΠΙΓΡΑΜΜΑ

Ἀ δ' ὀστρεογράφεις καὶ χρυσελεφαντηλέκτρους
Ἀσπίδας ἀσκιδίοις εἴλομεν εὐτελέσιν.

(Λέκα τὸν Ἐφεσινθίων κατὰ τῶν Συρακουσίων [illegible] τὴ τοῦ Τιμολέοντα)

τὲς τὶς ἀξιοθέατες ἐδῶ τὶς χρυσελεφαντένιες

μὲ συντέφι καὶ μὲ κεχριμπάρι,

ἐμεῖς ἔχουμε στὴ μάχη ἀπάνω πάρει

τὲς τὶς ἀσπίδες μάς τὶς μικρούτσικες καὶ τιποτένιες.

Στὸν Κώστα Τζαβέλλα

Τῆς δάφνης σοῦ τ' ἀμάραντο κλωνάρι
Ποὺ οἱ Τζαβελαῖοι οἱ προγονοί σου
Τὸ Μεσολόγγι μ' ἄγρια σκίνα στὸ ἔχει
τάχουν βρέξει
πλέξει Μὲ τὸ πυρό τους αἷμα, ὦ παλληκάρι!

Μ. ΜΑΛΑΚΑΣΗΣ

Μιὰ παλιὰ χαλκογραφία (τοῦ 1829) ποὺ ἐξιστορεῖ τὴ ζωὴ τοῦ Κοσμᾶ τοῦ Αἰτωλοῦ. (Μᾶς στάλθηκε ἀπὸ τὸν συνεργάτη μας κ. Ξένο Ξενίτα, ποὺ σχετικὰ σημείωμά του δημοσιεύεται στὴ σ. 4).

Ο ΓΙΟΥΣΤΙΝΟΣ Κι' Ο ΑΥΓΟΥΣΤΙΝΟΣ

Τοῦ ΘΡΑΣΟΥ ΚΑΣΤΑΝΑΚΗ

Τὸ βράδυ, ἄμα πιὰ τὸν κέρδιζε στὸ τάβλι ὁ Κλουσκάρ, ὁ γυναικάδελφός του, ἄνοιγε τὸ στόμα του ὁ Γιουστῖνος. Ἔλεγε τὰ ἀστεῖα του, ξεχνοῦσε τὴν προσφυγιά, ἔκανε τὰ πειράγματά του: «Ἄμα καταλάβεις τὸ τί ἐστὶ Γιουστῖνος, θὰ βλέπεις τὸ τάβλι καὶ θὰ φεύγεις!». Κι ἐνῶ κέρδιζε ὁ Κλουσκάρ, ὁ Γιουστῖνος ἔκανε τόσο θόρυβο, τόσα χιουρατὰ θριάμβου, τόσες ταπεινώσεις κι ὁριστικὲς εἰρωνεῖες γιὰ τὸν ἀντίπαλό του, ὥστε ἔδινε στοὺς τριγύρινοὺς τὴν ἐντύπωση πὼς τὸν εἶχε ταράξει κι ἐκμηδενίσει γιὰ πάντα. Κι ὁ ἴδιος ὁ Κλουσκάρ, ὁ ρήτορας κι ὁ φλύαρος, πείθουνταν ἀπὸ τὴν ξαφνικὴ λιγάδικη ἐπιθετικότητα τοῦ Γιουστῖνου κι ἔσπαε στὰ γέλια. Ξακολουθοῦσε ὅμως νὰ κερδίζει. Κάπου κάπου διαμαρτύρουνταν. Κι τότε, γιὰ νὰ κόψει «τὶς ἀσύστολες αὐτὲς διαμαρτυρίες», ἔβαζε μπρὸς ὁ Γιουστῖνος τὶς ξένες γλῶσσες του, κάτι ἰδιόρρυθμα προσωπικά, δικά του ἰταλικά, ποὺ τὰ ἐπέβαλε, μὲ τὴν ἱστορικὴ ἀλήθεια πὼς εἶχε κάνει δεκαοχτὼ μῆνες στὴν Ἰταλία, στὸ μεγάλο πόλεμο, ὅταν οἱ Γάλλοι στεῖλανε τότε στρατὸ νὰ συγκρατήσουνε τὸ ἐθνικὸ μένος τῶν Ἰταλῶν πρὸς διαρκῆ ὑποχώρηση. Εἶτανε στὴν παρέα τους, ἐδῶ στὸ Μανεστέ, στὴν τάβλομαχία τους, κι ἕνας ξένος καθηγητὴς ποὺ ἔκανε κι αὐτὸς μεγάλο χάζι μὲ τὰ ἰταλικὰ τοῦ Γιουστίνου, σ' αὐτόνε τάλεγε, γελούσανε οἱ δυό τους κ' οἱ γυναῖκες τρομάζανε ποὺ ἔτσι ἀπρόοπτα μποροῦσε νὰ δείξει τόση μάθηση ὁ Γιουστῖνος. Θαμάζοντας, τὸν ἀκούανε νὰ λέει στὸν ξένο καθηγητὴ:

—Σκριπτάρε περοονελαμέντο περὰ ἰστόρια κὲ κλουσκάροντο διχτίμα· ἐτερνέλα ντέλ κράντο, ἐ μανιφίκο, ἐ ἰουπεριόρο, ἐ μπελίσσιμο, ἐ γκρατζιόζο, ἐ σαοβάντο Γιουστίνο!

—Ἐκεῖνος κοφτὸντας τὸ κεφάλι τοῦ, μὲ λύπηση ἀκρωτηρίου, συμπλήρωνε, ἰταλιστὶ πάντοτε:

—Πωφερέτο ἰνοράντο Κλουσκάροντο, πωβερετατίσσιμο φρατέλο ντὲ μία ἰτόνα!

Ὅπου πιὰ τὴ ντόνα του, ἐκείνη τὴ χοντροειδέστατη Μαρί, μὲ τὶς κρεατολιές, μὲ τὰ μπαλκόνια στήθειά της, μὲ τὸ κακό της στόμα, μὲ τὰ χοντρὰ γυαλιὰ τῆς μυωπίας της, τὴν ὑπερεκχείλοῦσε ξαφνικὰ ὁ θαυμασμὸς γιὰ τὸ σύζυγο, ἔσκυβε στὴ Μάρθα, τὴν ξέθωρη γλυκειὰ Μάρθα, τὴ γυναῖκα τοῦ Κλουσκάρ κι ἔλεγε:

—Εἶναι, βέβαια, ἀγράμματος καὶ ἔχει [illegible] ἀλλὰ [illegible] ξένες γλῶσσες δὲν ἔχει τὸ [illegible]!

Τοῦδινε μιὰ στὶς πλάτες, στὶς ἀτέλειωτες πλάτες του, κι ἐκεῖνος, χωρὶς νὰ τὴν κοιτάζει, ἄλλα μὲ ὕφος μεγάλου καὶ μπερμπάντη τραγουδιστῆ, γιὰ ν' ἀνταποδώσει τὴν ξαφνικὴ λατρεία της:

—Ἀχ! Μαρί, μωρὲ Μαρί — Λού, θέλεις δάγκωμα, Μαρί! Ἀχ! Μαρί — Λού!

Τῆς τὸ πετοῦσε ἔτσι μονοκοπανιάς, ἀντίμπικα, καθὼς ἔρριχνε καὶ τὰ ζάρια τοῦ κατὰ πάνω στὸν Κλουσκάρ, νὰ τόνε φάει. Ἡ Μάρθα ἔσκυβε τὸ κεφάλι της μέσ' στὴν ποδιά της καὶ ξεραινόταν στὰ γέλια, μὲ τὰ κάτι τέτοια τοῦ Γιουστίνου, ποὺ τῆς φαινόταν ἐκφράσεις ἀσύλληπτου ἐρωτισμοῦ. «Μαρί—Λού, Μαρί—Λού! Αὐτοὶ οἱ Παριζιάνοι ἔχουν κάτι τέτοια ποὺ δὲν ξέρεις πὼς νὰ τὰ πεῖς, καὶ σὲ σκλαβώνουν, καὶ σὲ μεθάνε! Αὐτὲς ἔχουν τύχη. Ἐγὼ ἡ κακομοίρα... Καλὸς ὁ Κλουσκάρ, ὡστόσο, ἄμα τὸν βγάλεις ἀπὸ τὴν πολιτική, ὅπου λέει καὶ λέει, κάθεται ἀντίκρυ κι ἄχνα δὲ βγάζει, ὁ κρύος... Μὰ ὁ Γιουστῖνος, Μαρί — Λού, σοῦ λέει καὶ παίρνει τὴν καρδιά σου, ὁ καταραμένος!» Καὶ τὰ ὀστερικὰ γέλια τῆς ξέθωρης, παραγνωρισμένης Μάρθας βροντοῦσανε στὴ βεράντα, ποὺ εἶτανε τραπεζαρία, καὶ σαλόνι, καὶ κουζίνα τώρα τὸ καλοκαίρι. Τῆς ἔρριχνε μιὰ χαρουμενη, πονηρούλα καὶ χαμηλὴ ματιὰ ὁ Γιουστῖνος ποὺ, ὅσο ἐν ἔμοιαζε νὰχε ἐγκαταλείψει ἀ ἐγκόσμια, ἀποτραβηγμένος στὰ ἰδιαίτερα τῆς παχυσαρκίας καὶ τῆς λαιμαργίας του, καὶ τῆς μοιρολατρείας, πάλι κάπου κάπου σπίθιζε μέσα του κάποια παλιὰ του νεανικὴ φλόγα, χαρὲς σβησταὶ καὶ ξεχασμένες ἀνεβαίνανε στὸ νοῦ του καὶ στράφτανε στὴ χαμηλή του αὐτὴ ματιά, κάτω ἀπὸ τὰ βαρειά του φρύδια ἄμα ἔνοιωθε πὼς τὸν καμαρώνανε οἱ τριγύρω γυναῖκες. Αὐτὴ ἡ Μάρθα στὰ νειάτα της εἶτανε χαριτωμένη, εἶχε ἕνα ὡραῖο μέτωπο, μαγείρευε ἔξοχα, κοκκινοβολοῦσε ἐμπρὸς στὴ φωτιά, ἐμπρὸς στὰ φουρνιστά, στὶς κατσαρόλες της, τὸ στῆθος της εἶτανε πολὺ καλό, πολὺ ζωηρό. Τὴ θυμᾶται στὸ γάμο της.

λίγους μῆνες ὕστερα ἀπό τὴν Εἰρήνη, ποὺ ὁ Γιουστίνος εἶχε γυρίσει ἀπό τὴν Ἰταλία κι ὁ Κλουσκάρ ἀπό τὸ Βερίντεν. Εἶτανε πολὺ καλὴ ἡ Μάρθα. Τὸ γέλιο της κοὶ τὸ χαρὰ ἔβω στὴ θερμάντα εἶναι πολὺ καλό, ὅπως καὶ τότες. Ὁ Γιουστίνος, μιὰ στιγμὴ ἔχνα τὴν τελευταία τραγωδία τῆς ζωῆς του, τὴ φυγή τους ἀπὸ τὸ Παρίσι, τὴν ἀτίμωση τῆς πατρίδας του. Μιὰ ξεσπασιὰ περισσεύει γέματ στὸ καὶ τὸν θοηθᾶ νὰ ἐχάσει. Ἡ καλὴ ποὺ θέτει ἡ ζωὴ δὲν ἐμοιαζε μὲ τὴ Μάρθα, μὲ τὸ μέτωπό της, μὲ τὰ μάγουλα καὶ τὸ στῆθος τῆς τὴ μέρα ποὺ πάντρευόντουσαν, καὶ μὲ τὸ παντοτινό της γέλιο: Μὰ τὶ ξέρεις, μπορεῖ κ' ἡ ζωὴ ἔτσι νἆναι, μέσα στὶς μαρίλιες ἔχει κι αὐτὴ τὸ κρυφτό της χαμόγελο. Κάνει κέφι ὁ Γιουστίνος τὸν ξεχελᾶ ἡ σπιριτάδα τοῦ. πειράζει: τὸν Κλουσκάρ, ποὺ τὰ θλέπει ὅλα μαῦρα κι ἀπειλεῖ τοὺς τριγωνινοὺς του τώς ἐπ Γαλλία, ἡ φιλάγρυπνη, ἡ σπογγαρισμένη θὰ πειστεῖ ὅπως ἀρμόζει νὰ πεινοῦν οἱ φιλάγυροι!> Τὸν ἀντικρούει:

—Βέβαια, αὐτοὶ οἱ φιλάγυροι, ποὺ λές, ἔχουν ἀνάγκες, ὅσο πιὸ φιλάγυροι εἶναι γιὰ τοὺς ἄλλους, τόσο καὶ περισσότερες ἀνάγκες ἔχουνε γιὰ τὸν ἑαυτό τους. Μὰ ἐμένα δὲ μὲ μέλλει. Ἐγὼ δὲν ἔχω ἀνάγκες : οὔτε πετρέλαιο ἔχω ἀνάγκη, οὔτε ἠλεκτρικὸ. Τὴ νύχτα προτιμῶ νὰ κοιμᾶμαι. Δὲ διοθέζω, δὲ γράφω. Δηλαδὴ κοταργᾶ νοῦ, χαρτί, μελάνη, κοντυλοφόρους. Ἀγαπῶ νὰ τρῶω, ἀλλὰ προτιμῶ νὰ κοιμᾶμαι, κι ὁ ὕπνος εἶναι τροφή. Τὴ συμπληρώνω μὲ μερικὰ ἄγρια ἐπιβλαβῆ χόρτα ποὺ ἔσεις τὰ πετᾶτε... Λίγο νερό, λίγο κρασί, ποὺ πάντα θὰ ὑπάρχει ὑπνοδήμοτε... Ὅστε, γιατί νὰ τρωμᾶζει τὸ πρόβλημα τοῦ ἐπιστιμοῦ; Δὲ φθείρω παρὰ τὰ σεντόνια. Τὸ χρειάζουμε παρὰ λίγον ἀνάλαβῆ χόρτα. Ὁ κόσμος εἶναι δικός μου κι ἀπεριόριστη ἡ αἰσιοδοξία μου!> κι ἔφριχνε τὰ ζάρια του πάλι νὰ φάει τὸν Κλουσκάρ. Ἡ Μάρθα συγκρατοῦσε ἐκεῖνα τὰ περὶ φθορᾶς τοῦ σεντονιοῦ, τοῦ κρεββατιοῦ καὶ λιγόνγουνον πάλι στὰ γέλια. Ὁ Κεμίγνος γελοῦσε κι αὐτός, σπλώνοντας τὸ τραυματισμένο δχιάτεμπτό του πόδι. Κάτω ἀπὸ τὴ πόδια κοὶ τὴν κυνηγετικοὶ σκύλοι τοῦ σπιτιοῦ, ὁ Γεύδρ, πρεσβύτης κουφός, κι ὁ Τεγιό, νέος, ἐρεθιλὰς, περιπαιτικὸς καὶ σιχλάκας. Ὁ Ἀλιμπερ, ὁ μοῦλωνᾶς, ποὺ εἶταν δημοδιδάσκαλος στὰ νειάτα του, ἔθλεπε μὲ κτίπιο φθόνο πῶς, ἂν καὶ ζόγλε ἀπὸ δεκαετίες κάποιου ὑγδόντα κιλᾶ, τὸ φτάνουν κι ἀκόμη τὸ φτάσει τὸ πάντα καὶ τὴν εὐθυμοδοσία τοῦ καριζόνου αὐτοῦ φαγάδα. Ὁ Ἀθανάσιος, ὁ ἐνωματάρχης τῆς χωροφυλακῆς, ἀγαποῦσε νὰ διδάσκεται ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους ποὺ ζήσανε στὶς μεγαλουπόλεις, νὰ παίμνει τὰ συνήθεια καὶ πρὸ παντὸς τὸ λεκτικό τους. Ρουφοῦσε τὰ λόγια τοῦ Γιουστίνου, εἶτανε θέβαιος πῶς θὰ κρύδανε κοὶ κοπιοῦ ἄλλο νόημα, θὰ εἴχανε κοὶ ἄλλες παραδιπλανὲς σημασίες, ποὺ δὲν μποροῦσε ἀκόμη νὰ τὶς σωλλάβει. Ἀλλὰ μὲ τὸν καιρὸ θὰ τὶς σωλλάβαινε — ὅπως κι ἐκείνους τοὺς λαθροθήρες τοῦ Κασλᾶ, ποὺ τὸν παιδέψανε δυὸ ὁλόκληρα καλοκαίρια, κοὶ ἐκεῖνος θὰ τοὺς πέρασε στὸ τέλος τὸν γεγονότεβες. Τώρα, ἐκεῖνο ποὺ τὸν ἐμποδίζε νὰ συλλάβει τὰ θαθύτερα νοήματα τοῦ Γιουστίνου, εἶταν, ποὺ συχρόνως, ἀγωνιζότανε νὰ συγκρατήσει κι ἐκείνες τὶς ξένες γλῶσσες ποὺ ἄκουε, τὰ θαθειὰ ἐκεῖνα ἰταλικά, ποὺ τὰ ξανάλεγε μέσα του νὰ μὴν τοῦ ξεφύγουν.—«μανίφικα, ὅσου περιόρου ἐτερέλα, περσσνελαμένο κλπ.». Κοὶ ποὺ μπορεῖς νὰ τὰ τοποθετήσεις σὲ μιὰ σημαντικὴ συνομιλία μ' ἔναν ἀνώτερό σου, μὲ τὴ γυναίκα σου, μὲ τὸν πεθερό σου κοὶ νὰ τοὺς ἀποστομώσεις αὐτοστιγμίς. Ὁ Πεσνιὸ πίστευε πῶς οἱ ξένες γλῶσσες δὲν εἶταν πρᾶμα φυσικό, μὰ δυνάμεις μαγικὲς, ἀπροσπέλαστες, ποὺ θὰ μποροῦσανε νὰ συνερτήσουν ἀκόμη κι ἐκεῖνον τὸν καταραμένο πεθερό του ποὺ, ἀπὸ τὴν Γολλοῦζζα, ἐκατὸ χιλιόμετρα μακριὰ κλιδόνιε τὴν ἀφορολόγα του καὶ σὰν θίμνε ψόρι στὰ χεῖλη. Μέσα σὰν ὀμήγυρι θρισκόταν κι ὁ Λαρόκ, ἐζηντόχρονος νάνος, μαραγκὸς, τελάδης δημαρχιακὸς, ἀγροφύλακας, χηρὸς, κατέρας μὲ τρία παιδιὰ κὶ ἀπ' ἀνέκαθε συγκοτάκιος τοῦ Κομίγιου. Οἱ κακὲς γλῶσσες λέγαν πῶς ἡ μακαρίτισσα ἤξερε καλλίτερα τὸν Κομίγιο παρὰ τὸ σοῦγιό της. Μὰ τέτοια μικροπράγματα τὴς καθημερινῆς ζωῆς κοθόλου δὲν τὸνε σπενγκωρίσει. Τὸ ἀνέκαθε τὴς ἔκανε κοὶ ἐκεῖνο κανὰ τοὺ κι ἀφιερώνουνταν πλὶ στὶς συλλογές τοὺ, ἐπειδὴ θλὶ νρα συλλογιέσθνταν, κοὶ κανεὶς δὲν ἤξερε νὰ πεῖ τὶ! Κοίταζε τοὺς ἄλλους ποὺ μιλοῦσαν. Ἐχοντας ρίγμένο πίσω τὸ θαυστόθγαστο κεφάλι τοὺ (μὲ τὸ πηλίκιο πάντα τοῦ ἀγροφύλακα, τιμὴ τοῦ, λίγδα καὶ κοιμέρι τοὺ), τοὺς ἄκουε, κι ἔκανε κάτι ἀκατάσταστες μορφασιοὺς τοὺ. Ἀπὸ τὸ πολὺ τοὺ θαυμάσιο, ἀπὸ τὰ ὑφίγεια ἀπὸ θε εἰς θε, ἐτ κέτε κι ἐτ κι ἐν πείτε, θὰ εἶνε κατὰ κοιόνα χρυσομάρες, κρυμάδες, θλακεῖες κοὶ τὰ παρόμοια. Θαρίμεται νὰ σᾶς θλέπω, θαρίμεται νὰ σᾶς ἀκοῦω κοὶ σᾶς περιφρονῶ σὲ θοθεωλ!> Ἔκανε ὁ Λαρόκ, σὰ κάθε συναναστροφή, εἴτανε μιὰ ξεντάνιμη κὶ ἀπρέπεια. Ἐνάρδανκε κι ἀπόψε τὴν ἀστεῖαλίστιν... Ὅμως ὁ Γιουστίνος ἔνιωθε πῶς ἡ ἀνάγκη τοὺ νὰ ἀκούει τὴ φωνὴ τοὺ ἀκόμη ἔρχεται ἀπὸ τὴ θαθειὰ τοὺ ἀνάγκη

Ἀλλότρια ἀπό τό Μέτωπο

ΚΟΣΜΑΣ Ο ΑΙΤΩΛΟΣ

Τοῦ ΞΕΝΟΥ ΞΕΝΙΤΑ

Δὲν ἔχω ὑπόψη μου τό ἔργο τοῦ ἀγαπητοῦ μου φίλου κ. Φανῆ Μιχαλόπουλου, ποὺ ἐφύγαλε τελευταῖα γιά τόν Κοσμᾶ τόν Αἰτωλό. Οὔτε καί μοῦ εἶν' εὔκολο, ἐδῶ ποὺ βρίσκομαι, νά τόχω καί νά τό μελετήσω. Ξέρω μόνο πῶς κάθε τι ποὺ καταπιάνεται ὁ ἀκούραστος ἱστοριοδίωξης, κριτικός καί συγγραφέας, τό χαρακτηρίζει ἡ ἐνάργεια κ' ἡ πληρότητα, κ' ἔχει ὅλα τά χαρίσματα ποὺ ἐκθέτει τόσο ἐμπεριστατωμένα ὁ σεβαστός μου κ. Δ. Λουκόπουλος στό κριτικό του σημείωμα, τό ὁμοσιευμένο στά «Ν. Γ.» τῆς 11.1.41.

Στήν πλούσια βιβλιογραφία τῶν 183 γραφτῶν πηγῶν ποὺ χρησιμοποίησε γιά τό ἔργο του αὐτό, ὑπάρχουν ἀσφαλῶς καί πολλά ἀνέκδοτα γύρω ἀπό τόν μεγάλο καί διορατικό ἱερωμένο "Ελληνα Πάτερ Κοσμᾶς ἐπίμονε καί στό τέλος δέ δέχτηκε νά δεπνήσει. Κοιμήθηκε ἡνστικός καί τό πρωΐ σηκώθηκε καί κίνησε γιά τό χωριό Ντουκάτι. Οἱ Παλασσιανοί μάθανε μέ κατάπληξη τό περιστατικό καί κίνησαν νά τόν φτασουν γιά νά τόν πάρουν πίσω ἀπό χωριό τους, καί νά τόν περιποιηθοῦν ὅπως τοῦ ἄξιζε. Μά ὁ Πάτερ Κοσμᾶς δέ δέχτηκε κ' ἐσυνέχισε τό δρόμο του.

Στό Ντουκάτι φιλοξενήθηκε σέ σπίτι Μωαμεθανῶν. Ὁ νοικοκύρης πῆγε στή στάνη του κ' ἔσφαξε ἕνα κριάρι γιά νά τόν τιμήσεί. Σύμπασα μέ τό ἔθιμο τοῦ τόπου, κάλεσε στό τραπέζι κ' ὅλους τούς συγγενεῖς του. "Οταν ὅλα ἑτοιμάστηκαν γιά τό φαγητό, ὁ Πάτερ Κοσμᾶς ρώτησε τόν νοικοκύρη ἄν τό κρίαρι τόσφαξε γιά νά τιμήσει αὐτόν ἤ τούς συγγενεῖς τοῦ.

Τρεῖς φορές τόν ρώτησε καί τρεῖς φορές ὁ νοικοκύρης τοῦ ἀπάντησε πώς τόσφαξε γιά νά τιμήσει τόν Πάτερ Κοσμᾶ. Τότε ὁ "Αγιος εὐλάγησε τό τραπέζι κ' ἔφυγε ἀπό τό χωριό Δρυμόδες — ὅπου λέγεται ὅτι εἶχε ἀφήσει χειρόγραφα —πῆγε στο χωριό Παλλάσσα. Ἐκεῖ οἱ κάτοικοι δέν τόν ἐφιλοξένησαν. Βρέθηκε ὡστόσο ἕνας ξένος ποὺ ἔξοσκε τίς γελάδες τοῦ χωριοῦ νά τόν φιλέψει σ'τήν καλύβα του. Δέν εἶχε ὁμως τίποτε νά τοῦ προαφέρει γιά φαγητό καί πῆγε κ' ἔκλεψε ἕνα κολοκύθι ἀπό γειτονικό κῆπο, τό τηγάνισε καί τοῦ εἶπε νά τόνε σιωπήσει τοῦ δέν τόξε ὅλο τόν καλύτερο φαγητό. Ὁ Πάτερ Κοσμᾶς τοῦ εἶπε τότε: «Καλό εἶναι καί τό κολοκύθι, μόνο ποὺ εἶναι κλεμμένο»! "Οσο κι' ἄν ὀρκιστῆκε ὁ γελαδάρης πώς δέν τόχει κλέψει, ὁ πάππας τόν ἔκοψε καί τόν ἔστειλε ἀπ' ἐκεῖ τόν μεγάλο καί διορατικό ἱερωμένο "Ελληνα Πάτερ Κοσμᾶς ἐπίμενε καί στό τέλος δέ δέχτηκε νά δεπνήσει. Κοιμήθηκε ἡνστικός καί τό πρωΐ σηκώθηκε καί κίνησε γιά τό χωριό Ντουκάτι. Οἱ Παλασσιανοί μάθανε μέ κατάπληξη τό περιστατικό καί κίνησαν νά τόν φτασουν γιά νά τόν πάρουν πίσω ἀπό χωριό τους, καί νά τόν περιποιηθοῦν ὅπως τοῦ ἄξιζε. Μά ὁ Πάτερ Κοσμᾶς δέ δέχτηκε κ' ἐσυνέχισε τό δρόμο του.

Στό Ντουκάτι φιλοξενήθηκε σέ σπίτι Μωαμεθανῶν. Ὁ νοικοκύρης πῆγε στή στάνη του κ' ἔσφαξε ἕνα κριάρι γιά νά τόν τιμήσεί. Σύμπασα μέ τό ἔθιμο τοῦ τόπου, κάλεσε στό τραπέζι κ' ὅλους τούς συγγενεῖς του. "Οταν ὅλα ἑτοιμάστηκαν γιά τό φαγητό, ὁ Πάτερ Κοσμᾶς ρώτησε τόν νοικοκύρη ἄν τό κρίαρι τόσφαξε γιά νά τιμήσει αὐτόν ἤ τούς συγγενεῖς τοῦ. Τρεῖς φορές τόν ρώτησε καί τρεῖς φορές ὁ νοικοκύρης τοῦ ἀπάντησε πώς τόσφαξε γιά νά τιμήσει τόν Πάτερ Κοσμᾶ. Τότε ὁ "Αγιος εὐλάγησε τό τραπέζι κ' ἔφυγε ἀπό τό χωριό Δρυμόδες — ὅπου λέγεται ὅτι εἶχε ἀφήσει χειρόγραφα —πῆγε στο χωριό Παλλάσσα. Ἐκεῖ οἱ κάτοικοι δέν τόν ἐφιλοξένησαν. Βρέθηκε ὡστόσο ἕνας ξένος ποὺ ἔξοσκε τίς γελάδες τοῦ χωριοῦ νά τόν φιλέψει σ'τήν καλύβα του. Δέν εἶχε ὁμως τίποτε νά τοῦ προαφέρει γιά φαγητό καί πῆγε κ' ἔκλεψε ἕνα κολοκύθι ἀπό γειτονικό κῆπο, τό τηγάνισε καί τοῦ εἶπε νά τόνε σιωπήσει τοῦ δέν τόξε ὅλο τόν καλύτερο φαγητό. Ὁ Πάτερ Κοσμᾶς τοῦ εἶπε τότε: «Καλό εἶναι καί τό κολοκύθι, μόνο ποὺ εἶναι κλεμμένο»! "Οσο κι' ἄν ὀρκιστῆκε ὁ γελαδάρης πώς δέν τόχει κλέψει, ὁ πάππας τόν ἔκοψε καί τόν ἔστειλε ἀπ' ἐκεῖ τόν μεγάλο καί διορατικό ἱερωμένο "Ελληνα Πάτερ Κοσμᾶς ἐπίμενε καί στό τέλος δέ δέχτηκε νά δεπνήσει. Κοιμήθηκε ἡνστικός καί τό πρωΐ σηκώθηκε καί κίνησε γιά τό χωριό Ντουκάτι. Οἱ Παλασσιανοί μάθανε μέ κατάπληξη τό περιστατικό καί κίνησαν νά τόν φτασουν γιά νά τόν πάρουν πίσω ἀπό χωριό τους, καί νά τόν περιποιηθοῦν ὅπως τοῦ ἄξιζε. Μά ὁ Πάτερ Κοσμᾶς δέ δέχτηκε κ' ἐσυνέχισε τό δρόμο του.

Τόν Κοσμᾶ τόν Αἰτωλό, ἐδῶ στή Β. "Ηπειρο καί γενικά στήν Ἀλβανία κ' ἄλλοῦ τόν ἔχουν "Αγιο. "Ενας παπᾶς μοῦ ἔδειξε ἐκκλησιαστικό βιβλίο, ὅπου στήν ΚΔ' Αὐγούστου ἀναγράφεται:

«Ὁ "Αγιος νέος ἱερομάρτυς καί ἰσαπόστολος Κοσμᾶς, ὁ ἐν Ἀλβανίᾳ μαρτυρήσας κατά τό 1779. ἀγχόνῃ τελειοῦται.»

Ἀκόμα κ' οἱ Μωαμεθανοί τόν σέβονται καί τόν ἀναγνωρίζουν ὡς προφήτη καί τόν ὀνομάζουν: Baba Tchoban.

Παρουσιάζω τώρα, τά ὅσα ἐμαθα ὡς τώρα, τά σχετικά μέ τήν ἐπικεφαλίδα:

— Στήν πεδιάδα τοῦ Ἀργυροκάστρου, στή Δρυμοῦπολη — ἀπό τόν ἄλλο πολη, ὅπως τήν ὀνομάζουν ἐδῶ — προφήτεψε πώς θά γίνει μεγάλη μάχη, ὅπου θά πλέξει τό μοσχάρι μές στό αἷμα.

— Πολλά πουλιά μαῦρα καί μεγάλα, ἔλεγε, θά ἰδεῖτε στόν οὐρανό. (Οἱ κάτοικοι ξηγοῦν τώρα τήν προφητεία μέ τ' ἀεροπλάνα).

— Ἡ ἀθλιοσσα τῆς περιοχῆς θά γεμίσει μέ καράβια τόσο πολλά, ποὺ νά μπορεῖ ἕνας πετεινός ἀπό καράβι σέ καράβι νά πάει στήν Κέρκυρα.

— Περιοδεύοντας ὁ Πάτερ Κοσμᾶς στή Β. "Ηπειρο, ἔφταασε στό χωριό Κηπαρό. Εἶχε πιά βραδιάσει καί ζήτησε νά τόν πάνε σ' ἕνα νά στέκονται ὁλόρθοι πάνω σε σπίτι κοβαοό, ἑνοῶντας οἰκογένεια ἠθική κ' ἐνάρετη. Τόν πήγανε στό σπίτι τοῦ Σπύρου Γκίκα, ποὺ ἤτανε πλούσιος καί εἶχε πραγματικά ἀρχοντικό καί καθαρό σπίτι. Μόλις μπῆκε μέσα εἶπε: «Ἐγώ σᾶς εἶπα νά μέ πάτε σέ σπίτι κοφέρω γιατί ἔχει μνημονευτεί ἀπό θαρό κ' ἐσεῖς μέ φέρατε «εἰς οἶκον αἱμάτος»! Τοῦ δεῖξαν ἐπειτα ἄλλο σπίτι φτωχικό, ὅπου φιλοξενήθηκε. Ὕστερα ἀπό λίγα χρόνια, κόποιος ἀπό τήν οἰκογένεια τοῦ Σπύρου Γκίκα ἔκανε φονικό καί ξόβεφαν ὅλη τους τήν περιουσία ἐστά δικαστήρια.

— Τά ὀρᾶία βουνά τῆς Χιμάρας, ἔλεγε, θά σώσουν πολύν κόσμο. — Αὐτή τήν προφητεία τήν εἶπε στέκοντας σ' ἕνα σημεῖο, δίπλα στό δημόσιο δρόμο, κάτω σ' ἐλαιόδεντρα, ὅπου τοῦ ἔχουνε χτίσει ἐκκλησάκι ποὺ διατηρεῖται καί σήμερα.

— Τό χωριό Βοῦνο, ἔλεγε, θά γίνει αἰτία νά κάκοπαθήσει ὁ πληθυσμός τῆς περιοχῆς.

— Τό καμπαναριό τοῦ ἰδίου χωριοῦ θά φυτρώσει ἕνα κυπαρίσσι. Κι' ὅταν, θ' ἀρχίσει νά ξηραίνεται ἡ κορφή του, τότε θάρθει ἡ συντέλειά τοῦ κόσμου.

— Θεωρώντας ἀπό τό χωριό Δρυμόδες — ὅπου λέγεται ὅτι εἶχε ἀφήσει χειρόγραφα —πῆγε στο χωριό Παλλάσσα. Ἐκεῖ οἱ κάτοικοι δέν τόν ἐφιλοξένησαν. Βρέθηκε ὡστόσο ἕνας ξένος ποὺ ἔξοσκε τίς γελάδες τοῦ χωριοῦ νά τόν φιλέψει σ'τήν καλύβα του. Δέν εἶχε ὁμως τίποτε νά τοῦ προαφέρει γιά φαγητό καί πῆγε κ' ἔκλεψε ἕνα κολοκύθι ἀπό γειτονικό κῆπο, τό τηγάνισε καί τοῦ εἶπε νά τόνε σιωπήσει τοῦ δέν τόξε ὅλο τόν καλύτερο φαγητό. Ὁ Πάτερ Κοσμᾶς τοῦ εἶπε τότε: «Καλό εἶναι καί τό κολοκύθι, μόνο ποὺ εἶναι κλεμμένο»! "Οσο κι' ἄν ὀρκιστῆκε ὁ γελαδάρης πώς δέν τόχει κλέψει, ὁ πάππας τόν ἔκοψε καί τόν ἔστειλ

ΘΟΥΚΥΔΙΔΗ

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΙΑΚΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ

ΤΟ ΠΡΩΤΟ ΒΙΒΛΙΟ

1
ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Ο Θουκυδίδης, γιός τοῦ Ὀλόρου καὶ τῆς Ἡγησιπύλης, γεννήθηκε στὸν ἀττικὸ δῆμο Ἁλιμοῦντος — ἀνάμεσα ἀπὸ τὸ σημερινὸ Φάληρο καὶ τὸν Ἅγιο Κοσμᾶ — γύρω στὰ 470 π. Χ. Ἡ γενιά του φαίνεται πὼς κρατοῦσε ἀπὸ σειρὰ θασιλική, ἀπὸ τὸ θασιλιᾶς Τῆς Θράκης Ὀλόρο· συγγένευε ἀκόμα μὲ τὸν Κίμωνα κοιθός, καὶ μὲ τοὺς Πεισιστρατίδες. Κοθὸς προερχόταν ἀπὸ εὐπορη οἰκογένεια, ὁ Θουκυδίδης μορφώθηκε ἐξαιρετικὰ γιὰ ἐναν νέο τοῦ καιροῦ του, ἔχοντας θασκάλους του τὸ φιλόσοφο Ἀναξαγόρα καὶ τὸ ρήτορα Ἀντιφῶντα, ποὺ ὁ ἕνας τὸν ἔμαθε νὰ περιφρονεῖ τὶς θεισθαιωνίες τοῦ θχλου, κι ὁ ἄλλος τοῦ θίδαξε τὸ θφος τῆς «ἀσυστηρῆς ἀρμονίας». Ἐπιπλέον εἶχε τὴν τύχη νὰ συμπληρώσει τὴν πνευματική του ἀνάπτυξη μὲς στὴν Ἀθήνα, σὲ μιὰ ἐποχὴ ποὺ αὐτὴ κυθερνιόταν ἀπὸ τὸ θαυμάσιο Περικλῆ γνωρίζε τὴ μεγαλύτερη ἀκμή της.

Τὸ ἔτος 424 ὁ μελλοντικὸς ἱστορικὸς σπάλθηκε ἀπὸ τοὺς συμπατριῶτες του μὲ τὸ ἀξίωμα τοῦ στρατηγοῦ στὰ παράλια τῆς Θράκης, γιὰ νὰ προφυλάξει τὶς ἑκεῖ κτήσεις τῆς πατρίδας του ἀπὸ τὴν ἐπιθυλὴ τῶν Λακεδαιμονίων, μὲ τὴ θοήθεια ἑνὸς μικροῦ στόλου ποὺ εἶχαν ἐνωθεῖ ὁ ἑαυτόν τὴν ἀρχηγία τοὺς. Ἐπειδὴ ὅμως θρέθηκε νὰ ἀμυνθεῖ ἀπὸ τὴν ἐπίθεση τῆς ἀξιόλογης Ἀμφίπολης στὸν Ἑκατόστο Σπαρτιάτη στρατηγὸ Θρασίδα, ὁ Θουκυδίδης κατοθιδάστηκε σὲ θάνατο ἀπὸ τὴς ἀρχὲς τοῦ κέντρου καὶ γιὰ νὰ γλυτώσει τὴ ζωή του ἀναγκάστηκε νὰ ἐκπατριστεῖ. Κοπὲ μιὰν ἄλλη ἐκδοχή, αὐτοεξόριστήκε ἀπὸ τὴν πατρίδα του, χωρὶς κατοθικαστικὴ ἀπόφαση τοῦ δήμου, ποὺ τὴν πρόθεσε ὅμως θέθαιη ἡ γόρεις στὴν Ἀθήνα. Τὸ γεγονὸς εἶναι πὼς, εἴτε γιὰ τὸν ἕνα λόγο, εἴτε γιὰ τὸν ἄλλον, ὁ Θουκυδίδης ἔμεινε μακριὰ ἀπὸ τὴν τόπο του ὡς τὸ (;) ἔτος εἰκοσιοστὸ. Τὸ περισσότερο ἀπ' αὐτὸ τὸ διάστημα τὸ πέρασε στὸ κτῆμα του τῆς Σκαπτῆς Ὕλης (= Σκαμμένος Δάσος) ἀπὸ τὴ θάσκα ἔπεῖ εἶχε ἐξόκτητα χρυσωρυχεῖα, δικά του ἐξαρχῆς ἢ πρόικα ἀπ' τὴ γυναίκα του, ποὺ τοῦ ἔθιναν μεγάλα εἰσοδήματα. Στὴν Ἀθήνα δὲ γόριεε παρὰ ἕνα χρόνο ἔπειτ' ἀπ' τὸ τέλος τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου, στὰ 403 ἀφοῦ ἀποκαταστάθηκε ἡ δημοκρατία καὶ θοτερ' ἀπὸ σχετικὸ ψήφισμα τοῦ Οἰνεῖδου. Πέθανε ἀπὸ φυσικὸ θάνατο ἢ ἀπὸ θολοφονία σὲ ἡλικία παρὰπανὼ ἀπὸ τὰ ἑθδομήντα χρόνια, πρὶν προλάθει νὰ τελειώσει τὴ συγγραφὴ τῆς ἱστορίας του.

Τὸ ἔργο τοῦ Θουκυδίδη τὸ ιοναδικό, ποὺ τὸν ἔκαμε ἀθάνατο καὶ ἀνοπρθλητο μέσα στὴν παγκόσμια ἱστοριογραφία, πραγματεύεται τὴν περίφημη ἐμφύλια αἱματοχυσία τὴ γνωστὴ μὲ τ' ὄνομα τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου. Ὁ πόλεμος αὐτὸς θάσταξε ἀπὸ τὸ 441 ὡς τὸ 404, μὰ ἡ δική του ἱστορία σταματᾶ στὰ ἑξκοσι πρῶτα χρόνια πειοελλέποντας τὰ ὁπόλοιπα ἑφτά. Τὴν ὅλη γιὰ τὴν ἱστορία τοῦ ὁ Θουκυδίδης εἶχε ἀρχίσει νὰ τὴ συγκεντρόνει ἀπ' τὴν ἀρχὴ μὲς στὴν Ἀθήνα, σὲ μιὰ ἐποχὴ ποὺ αὐτὴ κυθερνιόταν ἀπὸ τὸ δαιμόνιο Περικλῆ γνωρίζε τὴ μεγαλύτερη ἀκμή της.

Τὸ ἔτος 424 ὁ μελλοντικὸς ἱστορικὸς σπάλθηκε ἀπὸ τοὺς συμπατριῶτες του μὲ τὸ ἀξίωμα τοῦ στρατηγοῦ στὰ παράλια τῆς Θράκης, γιὰ νὰ προφυλάξει τὶς ἑκεῖ κτήσεις τῆς πατρίδας του ἀπὸ τὴν ἐπιθυλὴ τῶν Λακεδαιμονίων, μὲ τὴ θοήθεια ἑνὸς μικροῦ στόλου ποὺ εἶχαν ἐνωθεῖ ὁ ἑαυτόν τὴν ἀρχηγία τοὺς. Ἐπειδὴ ὅμως θρέθηκε νὰ ἀμυνθεῖ ἀπὸ τὴν ἐπίθεση τῆς ἀξιόλογης Ἀμφίπολης στὸν Ἑκατόστο Σπαρτιάτη στρατηγὸ Θρασίδα, ὁ Θουκυδίδης κατοθιδάστηκε σὲ θάνατο ἀπὸ τὴς ἀρχὲς τοῦ κέντρου καὶ γιὰ νὰ γλυτώσει τὴ ζωή του ἀναγκάστηκε νὰ ἐκπατριστεῖ. Κοπὲ μιὰν ἄλλη ἐκδοχή, αὐτοεξόριστήκε ἀπὸ τὴν πατρίδα του, χωρὶς κατοθικαστικὴ ἀπόφαση τοῦ δήμου, ποὺ τὴν πρόθεσε ὅμως θέθαιη ἡ γόρεις στὴν Ἀθήνα. Τὸ γεγονὸς εἶναι πὼς, εἴτε γιὰ τὸν ἕνα λόγο, εἴτε γιὰ τὸν ἄλλον, ὁ Θουκυδίδης ἔμεινε μακριὰ ἀπὸ τὴν τόπο του ὡς τὸ (;) ἔτος εἰκοσιοστό.

ΓΡΑΦΕΙΑ
ΨΗΓΑ-ΠΑΛΑΜΗΔΗ 4
ΤΗΛΕΦ. 30-297

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

ΑΘΗΝΑ, Περίοδος Β'
ΤΙΜΗ ΔΡΑΧΜΕΣ 4
ΑΡΙΘ. ΦΥΛΛΟΥ 221

Πώς οἱ Ἰταλοὶ ἐπιστήμονες διαστρέφουν

ΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ

Τοῦ Μ. ΜΙΧΑΗΛΙΔΗ—ΝΟΥΑΡΟΥ

Δὲν θὰ ἤτανε κανένας ὑπερβολικὸς ἂν ἔλεγε πὼς ἕνα ἀπὸ τὰ ὀλ Ἑλληνικὰ μέρη τῆς Ἑλλάδας-ας εἶναι καὶ τὰ μαρτυρικὰ Δωκάνησα. Θὰ τὸ θεωροῦσα προσολή νὰ ὑπενθυμίζω καὶ νὰ γράο ἕνα πρᾶγμα τόσο γνωστὸ σ' ους τοὺς Ἕλληνες, ἂν οἱ πλαογράφοι τῆς Ἱστορίας Ἰταλοὶ ν εἴχανε τὴν ἀναίδεια νὰ διακηξουνε σ' ὅλο τὸν κόσμο πὼς ἡ ατάληψη τῆς Δωδεκανήσου δὲν τανε — τίποτε περισσότερο, τίοτε λιγώτερο — ἀπὸ μιὰ ἐπάνοδο τὴν παλιὰ Ρωμαιο-Ἰταλικὴ ἐαρχία τους, τῆς ὁποίας οἱ κάτοι- ἀφοῦ ἐξελληνίσθηκαν κατὰ ους χρόνους τοῦ Βυζαντίου, ξαγύρισαν καὶ πάλι τὸ 1912 μετὰ τόσους αἰῶνες στὴν ἀγκαλιὰ τῆς ατρίδας τους Ἰταλίας! Γι' αὐτὸ αὶ φωνιάσαν νὰ βαφτίσουν ἀμέως τὴν καινούργια κτήση «Ἰταλικὰ νησιὰ τοῦ Αἰγαίου» κι' ἐχαρακτήρισαν τὰ Δωδεκάνησα τὰ προχωρημένα φυλάκια τῆς ἐξόρμησης τοῦ Φασιστικοῦ Ἰμπεριαλισμοῦ γιὰ νὰ ξανακάνει ὁπωσδήποτε τὴν παλιὰ Ρωμαϊκὴ Αὐτοκρατορία!

Δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ παραθέσω ὅλες τὶς ἀστήρικτες καὶ καθαρὰ ἀντεπιστημονικὲς γνῶμες τῶν Ἰταλῶν ὑποστηρικτῶν ἀρχαιολόγων, καὶ περιηγητῶν (δηλ. ἀνθρώπων τοῦ πνεύματος ποὺ θάπρεπε γι' αὐτὸ τὸ λόγο νἆναι κάπως ἀμερόληπτοι) οἱ ὁποῖοι ἄμως ὑπὸ τὴν ἐπίσημη προστασία τοῦ νεο- καισαρικοῦ φασισμοῦ καὶ χωρὶς νὰ ντρέπονται, διόλου γιὰ τὸ ψέμα, τὰ ποὺ γράφουν γέμισαν ὅλο τὸν κόσμο μὲ ἄρθρα καὶ βιβλία ποὺ διαστρέβουνε καὶ στραγγαλίζουνε τὴν ἀλήθεια γιὰ τὴν ἑλληνικότητα τῆς Δωδεκανήσου.

Πλέκοντας στὴν τύχη μέρικες περικοπὲς ἀπὸ τὰ πολύκροτα ἄρθρα τους. Ἀκοῦστε λοιπὸν τί γράφουν γιὰ τὰ Δωδεκάνησα α') Ἡ Ἰταλία κατέλαβε τὰ Δωδεκάνησα γιὰ ἱστορικοὺς λόγους καὶ γιὰ νὰ ἐκπληρώσει τὴν ὑποχρέωση ποὺ ἔχει νὰ ἐπιστρέψει στὴν Ἀνατολὴ καὶ νὰ συνεχίσει μὲ ζῆλο τὴν παλιὰ παράδοση ποὺ στὴν πραγματικότητα δὲν τὴν εἶχε ἐγκαταλείψει ποτε... β') Τὰ σύνορα τῆς Ἰταλίας δὲν εἶναι πιὰ στὸ Μπρίντιζι, ἀλλὰ στὴ Ρόδο, τὴν Ἱερὴ ἑστία τῆς Νέας Ἰταλίας, στὴν Ἀνατολή. γ') Οἱ Δωδεκανήσιοι εἶναι παραπλανημένοι Ρωμιοὶ καὶ δὲν ἔχουν καμμιὰ σχέση μὲ τοὺς Ἕλληνες τοῦ μικροῦ Ἑλληνικοῦ Βασιλείου ποὺ εἶναι ἀπόγονοι τῶν ἀρχαίων Ρωμαίων, Σλαύων, Φράγκων, Τούρκων, Ἀλβανῶν καὶ ἄλλων φυλῶν(!) ποὺ ἐπλημμύρισαν τὴν Ἑλλάδα κι' ἔζησαν σ' αὐτὴ ἐπὶ αἰῶνες ὁλόκληρους. Οἱ Δωδεκανήσιοι εἶναι γνήσιοι ἀπόγονοι τῶν... Ἀρχαίων Ρωμαίων καὶ τῶν ἀπογόνων τους, δηλ. τῶν σημερινῶν Ἰταλῶν, ὅπως φαίνεται ἄλλως τε κι' ἀπὸ τὴ γλῶσσα τους ποὺ εἶναι μισὴ Ρωμαιο-Ἰταλικὴ καὶ μισὴ παρεφθαρμένη νεο-ἑλληνική (Ρωμαϊκή). δ') Οἱ Δωδεκανήσιοι εἶναι στενοὶ συγγενεῖς μας καὶ εἶναι πολὺ πιὸ εὔκολο νὰ τοὺς ἐπηρεάσουμε μὲ τὸν πολιτισμό μας καὶ τὴ γλῶσσα μας, ὅσο κανένα ἄλλο λαὸ τῆς Ἀνατολῆς. Ἰταλοί! Ἑλᾶτε στὴ Δωδεκάνησο γιὰ ν' ἀκούσετε ἀπὸ τὸ στόμα τῶν χωρικῶν Ἰταλικὲς λέξεις, ὅπως β ά ρ κ α, μ π α ο ῦ λ ο, ρ ό σ τ ο, μ π ο τ ί λ ι α, φ ρ ο ῦ τ α, π ι ά τ ο, σ ά λ τ σ α, β α λ ί τ σ α, σ ο ύ π α, β ι δ έ λ λ ο, π ό σ τ α, κ ά ρ τ α, φ α μ ί λ ι α, μ π α ρ μ π έ ο η ς, π ι ά τ σ α καὶ ἀναρίθμητες ἄλλες. Ἀλλ' ὄχι μόνο τὸ λεξιλόγιό τους εἶναι Ἰταλικὸ ἀλλὰ καὶ ἡ προφορά τους. Ἄδικα λοιπὸν ἰσχυρίζονται μερικοὶ μορφωμένοι Δωδεκανήσιοι πὼς εἶναι Ἕλληνες, γιατὶ ἴσως κάποτε νὰ ἦσαν... ἀλλὰ ἀπὸ τὸν καιρὸ ποὺ ἀποικίσθηκαν τὰ νησιὰ τους οἱ σημερινοί τους κάτοικοι δὲν εἶναι τίποτε ἄλλο παρὰ ἀπόγονοι τῶν ἀρχαίων Ρωμαίων καὶ Βενετσιάνων, τῶν Γενοβέζων καὶ τῶν Φράγκων ἱπποτῶν ποὺ ἐκατοίκησαν τὰ Δωδεκάνησα ἐπὶ αἰῶνες. Ἂν δὲ ἀργότερα ἐπηρεάστηκαν ἀπὸ τὸ Βυζάντιο καὶ τὴν Ὀρθόδοξο Ἐκκλησία, αὐτὸ δὲν σημαίνει πὼς ἔπαψαν νὰ ἔχουν στενὴ συγγένεια μὲ τοὺς σημερινοὺς Ἰταλοὺς» κ.τ.λ.!

Ἐννοεῖται ὅτι τόσο λίγο στέκονται καὶ τόσο εἶναι γελοῖα καὶ ἀνάξια κάθε προσοχῆς τὰ ἐπιχειρήματα αὐτὰ τῶν Ἰταλῶν δημοσιολόγων, ὥστε νὰ μὴν ἀντέχουν καὶ στὴν παραμικρότερη ἐπιστημονικὴ συζήτηση. Ἐμεῖς παραδεχόμαστε ὅτι μερικὲς δεκάδες Ρωμαϊκῆς ἢ Ἰταλικῆς κατοιγωγῆς κοινὲς λέξεις ὑπάρχουν πραγματικὰ στὴ Δωδεκανησιακὴ διάλεκτο ὅπως καὶ στὴν Ἑλληνικὴ δημοτικὴ γλῶσσα. Ἀλλὰ τὸ ὅτι ὑπάρχουν πολλὲς ἢ λίγες λέξεις μιᾶς ξένης γλώσσας μέσα σὲ μιὰν ἄλλη, αὐτὸ δὲν εἶναι δυνατὸ νὰ σημαίνει καὶ οὔτε εἶναι ἀπόδειξη πὼς ὑπάρχει στενὴ φυλετικὴ συγγένεια καὶ σχέση ἀνάμεσα σ' αὐτὲς τὶς δυὸ γλῶσσες. Γιατὶ ἂν ἀντιστρέψουμε τὸν συλλογισμό, τότε τί θὰ σημαίνουν οἱ χιλιάδες τῶν ἑλληνικῶν λέξεων ποὺ ὑπάρχουν σ' ὅλες τὶς εὐρωπαϊκὲς γλῶσσες καὶ σ' αὐτὴ τὴν Ἰταλική;

Εἶναι φυσικὸ ὅπως λένε οἱ γλωσσολόγοι, οἱ λαοὶ ποὺ ἔρχονται σὲ ἐμπορικές, πνευματικές, πολιτικὲς ἢ ἄλλες ὁποιεσδήποτε σχέσεις νὰ παίρνουν ὁ ἕνας ἀπὸ τὸν ἄλλο διάφορες λέξεις ξένες γιὰ νὰ ἐκφράσουν νοήματα, καταστάσεις, ἀντικείμενα, πράγματα ἢ καὶ πράγματα ἐμπορικὰ ποὺ ὑπάρχουν στοὺς λαοὺς μὲ τοὺς ὁποίους ἔρχονται σὲ καθημερινὴ ἐπαφή. Καὶ ὅπως οἱ Βυζαντινοὶ πῆραν ἀπὸ τὸ ἐπίσημο, στὴν ἀρχή, Λατινογλωσσο κράτος μέχρι τοῦ Ἰουστινιανοῦ (βασ. μ. Χρ. αἰῶνα), πολλὲς λέξεις Λατινικές, μερικὲς ἀπὸ τὶς ὁποῖες σώζονται ἀκόμα στὴ Δημοτική (π. χ. ἀκουμπῶ, βρύλλα, κάμαρα, κάμπος, στάβλος, καβαλλάρης, σέλλα, τάβλα καὶ ἄλλες) ἀκριβῶς μὲ τὸν ἴδιο τρόπο οἱ Ἕλληνες ποὺ ὑποδουλώθηκαν ἀπὸ τοὺς Φράγκους κατὰ τὸν Μεσαίωνα πῆραν καὶ δὲν εἶναι διόλου παράξενο πὼς ἔχουν ἀκόμα μερικὲς δένες λέξεις ἀπὸ τὴ μακρογόνια συμβίωσή τους μὲ τοὺς κατακτητές τους.

Αὐτὸ συνέβαινε πάντοτε ἀπὸ τότε ποὺ ὑπάρχουν ἄνθρωποι ποὺ ἔρχονται σὲ ἐπικοινωνία μεταξύ τους καὶ θὰ συμβαίνει πάντοτε, χωρὶς νὰ ἐπηρεάζεται ἀπ' αὐτὸ ἡ φυλετικὴ ὁμογενεια μιᾶς γλώσσας. Οἱ Ἀρχαῖοι Ἕλληνες π. χ. πῆραν ἀπὸ τοὺς Φοίνικες τὴ λέξη φ ο ι ν ι κ ὲ μὲ τὴν ὁποία ὀνομάζαν τὸ δέντρο (χουρμαδιὰ) καὶ τὴν μεταχειρίστηκαν στὸ χρῶμα (φοινικοῦν=σκοῦρο κόκκινο). Ἔτσι μᾶς ἦρθε κι' ἀπὸ τὴν Περσία τὸν καιρὸ τοῦ Ξενοφῶντος, ἡ λέξη παράδεισος (pardex) δηλ. κῆπος περιφραγμένος καὶ τόσο πολὺ ἔγινε ἑλληνική, ὥστε κανένας ἐκτὸς ἀπὸ τοὺς γλωσσολόγους νὰ μὴν ξέρει ἢ νὰ ὑποπτεύεται τὴν ξενικὴ της καταγωγή. Αὐτὲς ὅμως οἱ δανεικὲς λέξεις, πολλὲς ἢ λίγες, δὲν κάμναν τὴν Ἀρχαία Ἑλληνική Φοινικική ἢ Περσική, ὅπως δὲν μποροῦν νὰ κάμουν Ἰταλική τὴ Νεοελληνικὴ γλῶσσα ἢ τὴ Δωδεκανησιακὴ διάλεκτο μὲ τὶς πολλὲς ἢ λίγες Ἰταλικὲς λέξεις ποὺ ἔνουν πιὰ γίνει Ἑλληνικὲς καὶ ἔχουν μπεῖ στὸ σῶμα καὶ στὸ γερὸ κορμὸ τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσας, χωὶς καμμιὰν ἄλλη σημασία ἐκτὸς ἀπὸ τὴν Ἱστορικοφιλολογική.

Γιατὶ θὰ ἤτανε τὸ ἴδιο ἀνόητο τὸ ἐπιχείρημα ἑνὸς βοτανολόγου ποὺ θὰ ἰσχυριζότανε πὼς οἱ παρασιτικὲς λειχῆνες θὰ μποροῦσαν ν' ἀλλάξουν τὴ φύση μιας ψῆλης καὶ αἰωνόβιας βελανιδιᾶς! Κι' ὅμως μὲ τέτοια γελοῖα ἐπιχειρήματα προσπάθησαν οἱ Ἰταλοὶ νὰ ὑποστηρίξουν τὶς φανταστικὲς ἀξιώσεις τους πάνω στὰ Δωδεκάνησα! Φαίνεται ἄμως πὼς κι' αὐτοὶ οἱ ἴδιοι δὲν πολυπιστεύανε αὐτὰ ποὺ λέγανε καὶ γι' αὐτὸ ἄρχισαν νὰ μεταχειρίζονται ἄλλα πιὸ πρακτικὰ μέσα, ποὺ θὰ τὰ ζήλευε ἀκόμα καὶ ὁ συμπατριώτης τους ὁ Μακιαβέλης. Καταδιώξεις, ἐξορίες, φυλακίσεις, κατασχέσεις περιουσιῶν, ἄγρια πρόστιμα χωρὶς λόγο καὶ γενικώτερα ἡ προσπάθεια νὰ ἐξαφανίσουνε καὶ νὰ καταστρέψουνε κάθε τι τὸ Ἑλληνικὸ ποὺ ὑπάρχει πάνω στὰ νησιά μας, αὐτὴ εἶναι ἀπὸ τὴν ἀρχὴ ἡ πολιτικὴ τῆς Φασιστικῆς Σπείρας ποὺ κυβερνᾶ τὰ Δωδεκάνησα. Μετὰ ἦρθε κι' ἡ σειρὰ τῆς ὀρθοδόξου θρησκείας. Ἄρχισαν νὰ ἐξορίζουν τοὺς δεσποτάδες καὶ νὰ τοὺς κλείνουνε σὲ μπουντρούμια, ἐσκότωσαν μὲ τὴ λόγχη καὶ μὲ ὅλη τὴν ἀνανδρία ποὺ ἔχει ἡ βρωμερὴ Ἰταλικὴ ψυχὴ τοὺς εἰρηνικοὺς κι' ἥσυχους παπάδες, ἀφοῦ τοὺς ἔφρισαν καὶ τοὺς ρεζίλεψαν μέσα σ' αὐτὸ τὸ ἱερὸ τῆς ἐκκλησιᾶς κοντὰ στὴν Ἁγία Τράπεζα!

Ἀλλὰ οἱ Δωδεκανήσιοι μὲ τὴ σιωπηλὴ καὶ σταθερὴ ἀντίστασή τους δὲν τοὺς ἐπέτρεπαν νὰ ἐλπίζουνε πὼς γρήγορα θὰ κατάφερναν νὰ τοὺς ἐξιταλίσουν! Τότε οἱ λυσσασμένοι κατακτητὲς βρῆκαν ἕνα ἀληθινὰ σατανικὸ μέσο γιὰ νὰ πετύχουν τὸν ἄτιμο σκοπό τους. Σκέφτηκαν πὼς ἂν καταφέρουν νὰ ἐξιταλίσουν τὰ παιδιὰ τοῦ σχολείου, παιδιὰ μὲ ἡλικία 6-15 χρόνων, ὅλοι οἱ Δωδεκανήσιοι μέσα σὲ δυὸ γενεὲς θὰ εἶχαν γίνει Ἰταλοὶ ἢ τ' ἀνώτερο Φραγκολεβαντίνοι! Κι' ἀμέσως ἄρχισαν νὰ ἐφαρμόζουν τὸ κατάχθονιο σχέδιό τους. Ἀπαγόρευσαν στοὺς μαθητὲς νὰ διαβάζουνε ὁποιοδήποτε Ἑλληνικὸ βιβλίο, ἀκόμα καὶ τὸν Ἀπόστολο καὶ τὴν Ὀκτώηχο! Ἄρχισαν ἐντατικὴ διδασκαλία τῆς Ἰταλικῆς γλώσσας σὲ ὅλα τὰ μαθήματα καὶ σὲ ὅλες τὶς τάξεις ἀπὸ τὴν πρώτη μέχρι τὴν τελευταία τάξη τοῦ δημοτικοῦ σχολειοῦ! Ἀπαγόρευσαν αὐστηρὰ τὴ διδασκαλία τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσας ἀπὸ τοὺς δασκάλους, ἀκόμα καὶ σὲ ἰδιαίτερα μαθήματα στὰ σπίτια τῶν παιδιῶν μὲ τὴν ἄμεση ἀπειλὴ τῆς φυλακῆς καὶ τῆς ἐξορίας! Μὲ ὅλα αὐτὰ τὰ σατανικὰ καὶ ἱερεξεταστικὰ μέτρα, ποὺ θυμίζουν τοὺς χρόνους τοῦ σκοτεινοῦ Μεσαίωνα, ὁ ἀρχικακοῦργος γενικὸς διοικητὴς τῆς Δωδεκανήσου, Μτὲ Βέκκι εἶχε τὸ θράσος καὶ τὴν κυνικὴ ἀναίδεια νὰ λέει κατὰ τοὺς δημόσιους λόγους του, ὅτι «θὰ κάμω τὴν Δωδεκάνησο, μέσα σὲ 15 χρόνια τόσο Ἰταλική, ὅσο καὶ ἡ Σικελία!»

Ὅταν ἐπισκέφτηκα ὕστερα ἀπὸ ἕξη χρόνια ἐξορίας τὴν πατρίδα μου, Κάρπαθο, ἔρευνα τησα κατὰ τὸ ταξίδι μου τὸν Ἰταλὸ γενικὸ ἐπιθεωρητὴ τῆς Παιδείας καὶ τὸν ρώτησα ἂν σὰν παιδαγωγὸς ποὺ ἦτανε, μποροῦσε νὰ μοῦ πεῖ ἕνα μόνο μέρος τῆς γῆς, ὅπου τὰ παιδιὰ μόλις μεγαλώνανε λίγο καὶ φεύγανε ἀπὸ τὴν ἀγκαλιὰ τῆς μητέρας τους πηγαίνανε στὰ σχολειὰ καὶ ἐκεῖ τοὺς μαθαίνανε ἀμέσως μιὰν ἄλλη ξένη γλῶσσα ποὺ δὲν εἶχε καμμιὰ σχέση μὲ τὴ μητρική τους... Ὁ ἐπιθεωρητὴς δὲν ἐδίστασε νὰ ὁμολογήσει πὼς αὐτὸ ἦταγε πραγματικὰ ἀντιπαιδαγωγικό, ἀλλὰ ἡ Ἰταλία τοῦ Μουσσολίνι δὲν ἔκανε παιδαγωγική στὴ Δωδεκάνησο, ἀλλὰ φασιστικὴ πολιτική! Τοῦ ἀπάντησα ἀμέσως πὼς οἱ Δωδεκανήσιοι δὲν θὰ εἴχανε ἀντίρρηση νὰ μάθουνε τὰ παιδιά τους Ἰταλικά, μιὰν εὐρωπαϊκὴ γλῶσσα, ἀφοῦ ὅμως θὰ εἴχανε ἀποκτήσει γερὲς καὶ σταθερὲς βάσεις στὴ μητρική τους γλῶσσα, στὴ γλῶσσα ἐκείνη ποὺ πηγαίνανε οἱ Ρωμαῖοι στὴν Ἑλλάδα καὶ στὴ Ρόδο γιὰ νὰ τὴ μάθουνε καλλίτερα καὶ τὴν θεωροῦσανε γιὰ σημάδι ἀνώτερου πολιτισμοῦ! Ἀλλ' ἡ συνέχεια τῆς κουβέντας μας κόπηκε ἀπότομα.

Ὅταν ἔφευγα τότε ἀπὸ τάτυχα νησιά! Φαίνεται ἄμως πὼς κι' αὐτοὶ οἱ ἴδιοι δὲν πολυπιστεύανε αὐτὰ ποὺ λέγανε καὶ γι' αὐτὸ ἄρχισαν νὰ μεταχειρίζονται ἄλλα πιὸ πρακτικὰ μέσα, ποὺ θὰ τὰ ζήλευε ἀκόμα καὶ ὁ συμπατριώτης τους ὁ Μακιαβέλης. Καταδιώξεις, ἐξορίες, φυλακίσεις, κατασχέσεις περιουσιῶν, ἄγρια πρόστιμα χωρὶς λόγο καὶ γενικώτερα ἡ προσπάθεια νὰ ἐξαφανίσουνε καὶ νὰ καταστρέψουνε κάθε τι τὸ Ἑλληνικὸ ποὺ ὑπάρχει πάνω στὰ νησιά μας, αὐτὴ εἶναι ἀπὸ τὴν ἀρχὴ ἡ πολιτικὴ τῆς Φασιστικῆς Σπείρας ποὺ κυβερνᾶ τὰ Δωδεκάνησα. Μετὰ ἦρθε κι' ἡ σειρὰ τῆς ὀρθοδόξου θρησκείας. Ἄρχισαν νὰ ἐξορίζουν τοὺς δεσποτάδες καὶ νὰ τοὺς κλείνουνε σὲ μπουντρούμια, ἐσκότωσαν μὲ τὴ λόγχη καὶ μὲ ὅλη τὴν ἀνανδρία ποὺ ἔχει ἡ βρωμερὴ Ἰταλικὴ ψυχὴ τους εἰρηνικοὺς κι' ἡσυχους παπάδες, ἀφοῦ τοὺς ἔφρισαν καὶ τοὺς ρεζίλεψαν μέσα σ' αὐτὸ τὸ ἱερὸ τῆς ἐκκλησιᾶς κοντὰ στὴν Ἁγία Τράπεζα!

Ἀλλὰ οἱ Δωδεκανήσιοι μὲ τὴ σιωπηλὴ καὶ σταθερὴ ἀντίστασή τους δὲν τοὺς ἐπέτρεπαν νὰ ἐλπίζουνε πὼς γρήγορα θὰ κατάφερναν νὰ τοὺς ἐξιταλίσουν! Τότε οἱ λυσσασμένοι κατακτητὲς βρῆκαν ἕνα ἀληθινὰ σατανικὸ μέσο γιὰ νὰ πετύχουν τὸν ἄτιμο σκοπό τους. Σκέφτηκαν πὼς ἂν καταφέρουν νὰ ἐξιταλίσουν τὰ παιδιὰ τοῦ σχολείου, παιδιὰ μὲ ἡλικία 6-15 χρόνων, ὅλοι οἱ Δωδεκανήσιοι μέσα σὲ δυὸ γενεὲς θὰ εἴχαν γίνει Ἰταλοὶ ἢ τ' ἀνώτερο Φραγκολεβαντίνοι! Κι' ἀμέσως ἄρχισαν νὰ ἐφαρμόζουν τὸ κατάχθονιο σχέδιό τους. Ἀπαγόρευσαν στοὺς μαθητὲς νὰ διαβάζουνε ὁποιοδήποτε Ἑλληνικὸ βιβλίο, ἀκόμα καὶ τὸν Ἀπόστολο καὶ τὴν Ὀκτώηχο! Ἄρχισαν ἐντατικὴ διδασκαλία τῆς Ἰταλικῆς γλώσσας σὲ ὅλα τὰ μαθήματα καὶ σὲ ὅλες τὶς τάξεις ἀπὸ τὴν πρώτη μέχρι τὴν τελευταία τάξη τοῦ δημοτικοῦ σχολειοῦ! Ἀπαγόρευσαν αὐστηρὰ τὴ διδασκαλία τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσας ἀπὸ τοὺς δασκάλους, ἀκόμα καὶ σὲ ἰδιαίτερα μαθήματα στὰ σπίτια τῶν παιδιῶν μὲ τὴν ἄμεση ἀπειλὴ τῆς φυλακῆς καὶ τῆς ἐξορίας! Μὲ ὅλα αὐτὰ τὰ σατανικὰ καὶ ἱερεξεταστικὰ μέτρα, ποὺ θυμίζουν τοὺς χρόνους τοῦ σκοτεινοῦ Μεσαίωνα, ὁ ἀρχικακοῦργος γενικὸς διοικητὴς τῆς Δωδεκανήσου, Μτὲ Βέκκι εἶχε τὸ θράσος καὶ τὴν κυνικὴ ἀναίδεια νὰ λέει κατὰ τοὺς δημόσιους λόγους του, ὅτι «θὰ κάμω τὴν Δωδεκάνησο, μέσα σὲ 15 χρόνια τόσο Ἰταλική, ὅσο καὶ ἡ Σικελία!»

Ὅταν ἐπισκέφτηκα ὕστερα ἀπὸ ἕξη χρόνια ἐξορίας τὴν πατρίδα μου, Κάρπαθο, ἔρευνα τησα κατὰ τὸ ταξίδι μου τὸν Ἰταλὸ γενικὸ ἐπιθεωρητὴ τῆς Παιδείας καὶ τὸν ρώτησα ἂν σὰν παιδαγωγὸς ποὺ ἦτανε, μποροῦσε νὰ μοῦ πεῖ ἕνα μόνο μέρος τῆς γῆς, ὅπου τὰ παιδιὰ μόλις μεγαλώνανε λίγο καὶ φεύγανε ἀπὸ τὴν ἀγκαλιὰ τῆς μητέρας τους πηγαίνανε στὰ σχολειὰ καὶ ἐκεῖ τοὺς μαθαίνανε ἀμέσως μιὰν ἄλλη ξένη γλῶσσα ποὺ δὲν εἶχε καμμιὰ σχέση μὲ τὴ μητρική τους... Ὁ ἐπιθεωρητὴς δὲν ἐδίστασε νὰ ὁμολογήσει πὼς αὐτὸ ἦταγε πραγματικὰ ἀντιπαιδαγωγικό, ἀλλὰ ἡ Ἰταλία τοῦ Μουσσολίνι δὲν ἔκανε παιδαγωγική στὴ Δωδεκάνησο, ἀλλὰ φασιστικὴ πολιτική! Τοῦ ἀπάντησα ἀμέσως πὼς οἱ Δωδεκανήσιοι δὲν θὰ εἴχανε ἀντίρρηση νὰ μάθουνε τὰ παιδιά τους Ἰταλικά, μιὰν εὐρωπαϊκὴ γλῶσσα, ἀφοῦ ὅμως θὰ εἴχανε ἀποκτήσει γερὲς καὶ σταθερὲς βάσεις στὴ μητρική τους γλῶσσα, στὴ γλῶσσα ἐκείνη ποὺ πηγαίνανε οἱ Ρωμαῖοι στὴν Ἑλλάδα καὶ στὴ Ρόδο γιὰ νὰ τὴ μάθουνε καλλίτερα καὶ τὴν θεωροῦσανε γιὰ σημάδι ἀνώτερου πολιτισμοῦ! Ἀλλ' ἡ συνέχεια τῆς κουβέντας μας κόπηκε ἀπότομα.

Ὅταν ἔφευγα τότε ἀπὸ τάτυχα νησιά! Φαίνεται ἄμως πὼς κι' αὐτοὶ οἱ ἴδιοι δὲν πολυπιστεύανε αὐτὰ ποὺ λέγανε καὶ γι' αὐτὸ ἄρχισαν νὰ μεταχειρίζονται ἄλλα πιὸ πρακτικὰ μέσα, ποὺ θὰ τὰ ζήλευε ἀκόμα καὶ ὁ συμπατριώτης τους ὁ Μακιαβέλης. Καταδιώξεις, ἐξορίες, φυλακίσεις, κατασχέσεις περιουσιῶν, ἄγρια πρόστιμα χωρὶς λόγο καὶ γενικώτερα ἡ προσπάθεια νὰ ἐξαφανίσουνε καὶ νὰ καταστρέψουνε κάθε τι τὸ Ἑλληνικὸ ποὺ ὑπάρχει πάνω στὰ νησιά μας, αὐτὴ εἶναι ἀπὸ τὴν ἀρχὴ ἡ πολιτικὴ τῆς Φασιστικῆς Σπείρας ποὺ κυβερνᾶ τὰ Δωδεκάνησα. Μετὰ ἦρθε κι' ἡ σειρὰ τῆς ὀρθοδόξου θρησκείας. Ἄρχισαν νὰ ἐξορίζουν τοὺς δεσποτάδες καὶ νὰ τοὺς κλείνουνε σὲ μπουντρούμια, ἐσκότωσαν μὲ τὴ λόγχη καὶ μὲ ὅλη τὴν ἀνανδρία ποὺ ἔχει ἡ βρωμερὴ Ἰταλικὴ ψυχὴ τους εἰρηνικοὺς κι' ἡσυχους παπάδες, ἀφοῦ τοὺς ἔφρισαν καὶ τοὺς ρεζίλεψαν μέσα σ' αὐτὸ τὸ ἱερὸ τῆς ἐκκλησιᾶς κοντὰ στὴν Ἁγία Τράπεζα!

Ἀλλὰ οἱ Δωδεκανήσιοι μὲ τὴ σιωπηλὴ καὶ σταθερὴ ἀντίστασή τους δὲν τοὺς ἐπέτρεπαν νὰ ἐλπίζουνε πὼς γρήγορα θὰ κατάφερναν νὰ τοὺς ἐξιταλίσουν! Τότε οἱ λυσσασμένοι κατακτητὲς βρῆκαν ἕνα ἀληθινὰ σατανικὸ μέσο γιὰ νὰ πετύχουν τὸν ἄτιμο σκοπό τους. Σκέφτηκαν πὼς ἂν καταφέρουν νὰ ἐξιταλίσουν τὰ παιδιὰ τοῦ σχολείου, παιδιὰ μὲ ἡλικία 6-15 χρόνων, ὅλοι οἱ Δωδεκανήσιοι μέσα σὲ δυὸ γενεὲς θὰ εἴχαν γίνει Ἰταλοὶ ἢ τ' ἀνώτερο Φραγκολεβαντίνοι! Κι' ἀμέσως ἄρχισαν νὰ ἐφαρμόζουν τὸ κατάχθονιο σχέδιό τους. Ἀπαγόρευσαν στοὺς μαθητὲς νὰ διαβάζουνε ὁποιοδήποτε Ἑλληνικὸ βιβλίο, ἀκόμα καὶ τὸν Ἀπόστολο καὶ τὴν Ὀκτώηχο! Ἄρχισαν ἐντατικὴ διδασκαλία τῆς Ἰταλικῆς γλώσσας σὲ ὅλα τὰ μαθήματα καὶ σὲ ὅλες τὶς τάξεις ἀπὸ τὴν πρώτη μέχρι τὴν τελευταία τάξη τοῦ δημοτικοῦ σχολειοῦ! Ἀπαγόρευσαν αὐστηρὰ τὴ διδασκαλία τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσας ἀπὸ τοὺς δασκάλους, ἀκόμα καὶ σὲ ἰδιαίτερα μαθήματα στὰ σπίτια τῶν παιδιῶν μὲ τὴν ἄμεση ἀπειλὴ τῆς φυλακῆς καὶ τῆς ἐξορίας! Μὲ ὅλα αὐτὰ τὰ σατανικὰ καὶ ἱερεξεταστικὰ μέτρα, ποὺ θυμίζουν τοὺς χρόνους τοῦ σκοτεινοῦ Μεσαίωνα, ὁ ἀρχικακοῦργος γενικὸς διοικητὴς τῆς Δωδεκανήσου, Μτὲ Βέκκι εἶχε τὸ θράσος καὶ τὴν κυνικὴ ἀναίδεια νὰ λέει κατὰ τοὺς δημόσιους λόγους του, ὅτι «θὰ κάμω τὴν Δωδεκάνησο, μέσα σὲ 15 χρόνια τόσο Ἰταλική, ὅσο καὶ ἡ Σικελία!»

Ὅταν ἐπισκέφτηκα ὕστερα ἀπὸ ἕξη χρόνια ἐξορίας τὴν πατρίδα μου, Κάρπαθο, ἔρευνα τησα κατὰ τὸ ταξίδι μου τὸν Ἰταλὸ γενικὸ ἐπιθεωρητὴ τῆς Παιδείας καὶ τὸν ρώτησα ἂν σὰν παιδαγωγὸς ποὺ ἦτανε, μποροῦσε νὰ μοῦ πεῖ ἕνα μόνο μέρος τῆς γῆς, ὅπου τὰ παιδιὰ μόλις μεγαλώνανε λίγο καὶ φεύγανε ἀπὸ τὴν ἀγκαλιὰ τῆς μητέρας τους πηγαίνανε στὰ σχολειὰ καὶ ἐκεῖ τοὺς μαθαίνανε ἀμέσως μιὰν ἄλλη ξένη γλῶσσα ποὺ δὲν εἶχε καμμιὰ σχέση μὲ τὴ μητρική τους... Ὁ ἐπιθεωρητὴς δὲν ἐδίστασε νὰ ὁμολογήσει πὼς αὐτὸ ἦταγε πραγματικὰ ἀντιπαιδαγωγικό, ἀλλὰ ἡ Ἰταλία τοῦ Μουσσολίνι δὲν ἔκανε παιδαγωγική στὴ Δωδεκάνησο, ἀλλὰ φασιστικὴ πολιτική! Τοῦ ἀπάντησα ἀμέσως πὼς οἱ Δωδεκανήσιοι δὲν θὰ εἴχανε ἀντίρρηση νὰ μάθουνε τὰ παιδιά τους Ἰταλικά, μιὰν εὐρωπαϊκὴ γλῶσσα, ἀφοῦ ὅμως θὰ εἴχανε ἀποκτήσει γερὲς καὶ σταθερὲς βάσεις στὴ μητρική τους γλῶσσα, στὴ γλῶσσα ἐκείνη ποὺ πηγαίνανε οἱ Ρωμαῖοι στὴν Ἑλλάδα καὶ στὴ Ρόδο γιὰ νὰ τὴ μάθουνε καλλίτερα καὶ τὴν θεωροῦσανε γιὰ σημάδι ἀνώτερου πολιτισμοῦ! Ἀλλ' ἡ συνέχεια τῆς κουβέντας μας κόπηκε ἀπότομα.

Ὅταν ἔφευγα τότε ἀπὸ τάτυχα νησιά! Φαίνεται ἄμως πὼς κι' αὐτοὶ οἱ ἴδιοι δὲν πολυπιστεύανε αὐτὰ ποὺ λέγανε καὶ γι' αὐτὸ ἄρχισαν νὰ μεταχειρίζονται ἄλλα πιὸ πρακτικὰ μέσα, ποὺ θὰ τὰ ζήλευε ἀκόμα καὶ ὁ συμπατριώτης τους ὁ Μακιαβέλης. Καταδιώξεις, ἐξορίες, φυλακίσεις, κατασχέσεις περιουσιῶν, ἄγρια πρόστιμα χωρὶς λόγο καὶ γενικώτερα ἡ προσπάθεια νὰ ἐξαφανίσουνε καὶ νὰ καταστρέψουνε κάθε τι τὸ Ἑλληνικὸ ποὺ ὑπάρχει πάνω στὰ νησιά μας, αὐτὴ εἶναι ἀπὸ τὴν ἀρχὴ ἡ πολιτικὴ τῆς Φασιστικῆς Σπείρας ποὺ κυβερνᾶ τὰ Δωδεκάνησα. Μετὰ ἦρθε κι' ἡ σειρὰ τῆς ὀρθοδόξου θρησκείας. Ἄρχισαν νὰ ἐξορίζουν τοὺς δεσποτάδες καὶ νὰ τοὺς κλείνουνε σὲ μπουντρούμια, ἐσκότωσαν μὲ τὴ λόγχη καὶ μὲ ὅλη τὴν ἀνανδρία ποὺ ἔχει ἡ βρωμερὴ Ἰταλικὴ ψυχὴ τους εἰρηνικοὺς κι' ἡσυχους παπάδες, ἀφοῦ τοὺς ἔφρισαν καὶ τοὺς ρεζίλεψαν μέσα σ' αὐτὸ τὸ ἱερὸ τῆς ἐκκλησιᾶς κοντὰ στὴν Ἁγία Τράπεζα!

Ἀλλὰ οἱ Δωδεκανήσιοι μὲ τὴ σιωπηλὴ κα